

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' בלק-פוחס תשפ"א • גליון 574

ההלכה היומית ש"ע א"ח		המשנה היומית סדר טהרות • טהרות			
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן	סעיף
ד	יג תמוז	ד	י-יא	קח	ח-י
ה	יד תמוז	ד	יב-יג	קח-ט	יא-א
ו	טו תמוז	ה	א-ב	קט-י	ב-א
שב"ק בלק					
א	יז תמוז	ה	ה-ו	קי	ה-ז
ב	יח תמוז	ה	ז-ח	קי-קיא	ח-ב
ג	יט תמוז	ה-ו	ט-א	קיא-ב	ג-ב

עיון במשנה

נגע באחד בלילה' טהרות פרק ה' משנה ז'

נגע באחד בלילה, ואין ידוע אם חי אם מת, ובשחר עמד ומצאו מת, רבי מאיר מטהר. וחכמים מטמאים, שכל הטמאות כשעת מציאתן.

המשנה מיירי באדם שנגע בגופו של אדם בלילה, ובבוקר אותו גוף אדם נמצא מת, ואינו ידוע אם היה חי או מת בשעת נגיעה, ורבי מאיר מטהר וחכמים מטמאים, והרע"ב הביא מהתוספתא שלא טיהר רבי מאיר אלא ברשות הרבים, אבל ברשות היחיד מודה שהנוגע טמא.

והנה בדעת רבי מאיר שברשות הרבים הנוגע טהור, מבואר בגמרא בעירובין (ל"ה ב') שטעמו משום חזקה דמעיקרא, [שמעמידים דבר על חזקתו לפי מה שהיה מוחזק לנו בתחילה לפני שנולד הספק], ולכן אע"פ שבבוקר נמצא מת, כיון שודאי לפני כן היה חי - שהרי נולד וגדל - מעמידים אותו על חזקתו עד שנודע לנו שנשתנה, דהיינו בבוקר, ואם כן בשעת נגיעה עדיין היה בחזקת חי ולכן הנוגע טהור, [ויש להקשות לדעת הראשונים דילפינן מסוטה שספק טומאה ברשות הרבים טהור אף כשאין חזקת טהרה, א"כ מנלן שטעמו של רבי מאיר משום שהולך אחר חזקה, אפשר טעמו משום ילפותא מסוטה שספקו טהור אף בלא חזקה, ויש לומר ע"פ מה שכתבו תוספות בריש נדה שנגע באחד בלילה אינו דומה לסוטה כיון שהמת לפנינו ואי אפשר ללמוד מסוטה לקולא לטהר את הנוגע ברשות הרבים, ולכן פירשו בגמרא טעמו של רבי מאיר משום חזקת חי].

ובטעמים של חכמים שברשות הרבים הנוגע טמא, מבואר במשנה שטעמם משום שהולכים אחר 'שעת מציאתן' - חזקה דהשתא - שכיון שבשעת המציאה היה מת, תולים שגם בשעת הנגיעה היה מת, ולכן נטמא הנוגע בו.

ונמצא שנחלקו חכמים ורבי מאיר אם הולכים אחרי חזקה דמעיקרא או חזקה דהשתא, ולכולי עלמא כשיש רק חזקה דמעיקרא - כגון שנודע לנו מה היה קודם לכן, ונסתפק הדבר אם נשתנה - הולכים אחרי חזקה דמעיקרא לומר שלא נשתנה, וכן לכולי עלמא כשיש רק חזקה דהשתא - כגון שידוע מה יש לפנינו ונסתפק הדבר מה היה קודם לכן - הולכים אחרי חזקה דהשתא, ונחלקו כשיש גם חזקה דמעיקרא וגם חזקה דהשתא, דהיינו שידוע שלפני כן היה חי וגם ידוע שעכשיו מת, ולא ידוע אימתי נשתנה, שרבי מאיר סובר שהולכים אחרי חזקה דמעיקרא לומר שהיה חי עד שנודע לנו בכירור שמת, וחכמים סוברים שהולכים אחר חזקה דהשתא לומר שהיה מת כל זמן שלא נודע לנו שהיה עדיין חי.

בפתח השער

שכחה זה רע??

זליג ונרדה הם לא מה שהיו פעם. בהנה הם זוג זקנים נחמדה, בא בימים ושבע מארעות.

עם השנים באה השכחה, ובמהלך הזמן גלו פי לשונותם ישנה בעיני זכרון לא פשוטה.

הם פנו לרופא. הלה אמר להם פי הדבר טבעי ואל להם להלחם בזקנתם. "הכל בסדר אתכם" - אמר - "אף אם בכל זאת קשה לכם עם השכחה, רשמו לעצמכם על דף כל מה שאתם רוצים לזכור".

יום אחד ישבו השנים בסלון ביתם, כשקפצת פנתה ונרדה לבעלה ובקשה: "זליג, אשמח אם תביא לי קצת גלידה מהמקרר".

"אין בעיה" - אמר זליג, ופנה לעשות את רצון אשתו.

"אה" - עצרה אותו ונרדה - "תוסיף גם קצת קצפת מעל הגלידה".

"בסדר גמור" - המהם זליג בצרידות, ונרדה לעבר המטבח.

רגע לפני שיצא מן החדר נשמע קולה של ונרדה: "גם דבדבן קטן בראש הקצפת לא יזיק..."

זליג הנהן בראשו, אף ונרדה לא הרפתה: "ת'רשם את זה על דף. אחרת - תשפח!"

"מה פתאום אשפח? זה ענין של שלש דקות..."

זליג יצא מהחדר, וכעבר כמה דקות חזר כשבידיו מגש, ובו: חבטה מהבילה, כוס קפה וכף גבינה לבנבנה...

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

הסגולה להתמדה והבנת הפשט

לימוד וחזרת משניות סגולה להתמדה ולהבין הפשט... ולחזור ב' או ג' פעמים ליום, עד שיורגל בע"פ, ואשרי מי שבא כו' ותלמודו בידו, וטוב להיות בקי במסכת אחת היטב מהרבות בלא כונה. (הנהגות רבי אשר הכהן על פי רבי חיים מוולוז'ין ז"ע)

הלימוד השבוע מוקדש לע"נ
ה' חיים יוסף דוד
בן ר' שלמה זלמן ז"ל
נלב"ע יח תמוז

לזכר עולם יהיה צדיק יוזם ומחולל המפעל הקדוש
הגאון רבי יונה שטנצל זצ"ל
בן הגה"ק רבי שלמה זצ"ל
נלב"ע י"ט בתמוז תשכ"ט. נ.צ.ב.ה

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות
ותרומות
להצלחה
לע"נ יקירך
התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 274

טהרות ד, י - ו, א

א. להלכה! ספק משקין לטמא אכלים או כלים, טמא או טהור?

1. טהור.
2. טמא.
3. לטמא אכלים - טהור, לטמא כלים - טמא.
4. הפוך מ-3.

ב. איזה מספקי ידים דינו שטהור?

1. ליטמא.
2. לטמא.
3. ליטמא.
4. כל התשובות נכונות.

ג. אשה שיש עליה ספק חמש לידות, איזה קרבן מביאה כדי לאכול בזבחים?

1. עולת עוף.
2. חטאת העוף.
3. פטורה לגמרי.
4. חמש חטאות העוף.

ד. במה מטמא צפרדע?

1. במגע.
2. במשא.
3. במגע ובמשא.
4. אינו מטמא כלל.

ה. מי מהבאים מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל?

1. כזית מן המת.
2. שרץ.
3. גוש מארץ העמים.
4. אף לא תשובה אחת נכונה.

ו. שני שבילים אחד טמא ואחד טהור, הלך באחד מהם ועשה טהרות וטהר עצמו והלך בשני ועשה טהרות, וכולן קיימות, מה הדין?

1. כולן טהורות.
2. כולן טמאות.
3. אלו ואלו תלויות.
4. הראשונות טמאות והאחרונות טהורות.

ז. מי שישב ברשות הרבים ובא אחד ודרס על בגדיו, או שרקק ונגע ברוקו, באיזה מהם הולכים אחר הרוב?

1. על רוקו.
2. על בגדיו.
3. על שניהם.
4. אף לא על אחד מהם.

ח. באיזה מקרה לא אומרים כל הרוקין שבעיר טמאים?

1. נכרי אחד בעיר.
2. אשה שוטה אחת בעיר.
3. אדם (איש) שוטה אחד בעיר.
4. בכלום כן אומרים כל הרוקין שבעיר טמאים.

ט. באיזה מקרה טהור לכולי עלמא?

1. אומר נטמא והוא אומר לא נטמאתי?
2. שנים אומרים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי.
3. שתי תשובות הנ"ל נכונות.
4. שתייהן אינן נכונות.

י. מקום שהיה רשות היחיד ונעשה רשות הרבים חזר ונעשה רשות היחיד, מה דין ספקו?

1. כשהוא רשות היחיד - טמא. וכשהוא רשות הרבים - טהור.
2. הפוך מ-1.
3. בשלב הראשון - טהור. בשני השלבים הבאים - טמא.
4. הפוך מ-3.

הראשונים תמהו שבכל מקום חזקה דמעיקרא עדיפה מחזקה דהשתא, ותולים שנשתנה גרע אחד לפני שנודע לנו שנשתנה, וא"כ היה ראוי שנעמידנו על חזקת חי עד שנודע לנו שמת, ונאמר שבלילה היה עדיין חי ולא נטמא הנוגע בו, וכדעת רבי מאיר.

שיטת תוספות בביאור המשנה

ותוספות (נדה ד' א', ע"פ תירוצם הראשון ב' א') ביארו שמה ששינו במשנתנו שלדעת חכמים הולכים אחרי חזקה דהשתא - 'כשעת מציאתן' - הוא חומרא דרבנן לענין תרומה וקדשים, אבל לענין חולין מודים חכמים שהוא טהור אף מדרבנן, משום שמעמידים אותו בחזקת חי, והטעם שמחמירים בנגע באחד בלילה לענין תרומה וקדשים יותר מכל ספק טומאה שטהור אף לתרומה וקדשים, ביארו - ע"פ תוספתא - משום שלא ראהו חי מבערב.

עוד כתבו תוספות (שם ב' א') שמה שרבי מאיר מודה שברשות היחיד הנוגע בו טמא, גם זה הוא רק חומרא דרבנן לענין תרומה וקדשים, ואינו בכלל הדין דאורייתא שספק טומאה ברשות היחיד טמא אף נגד חזקת טהרה, שהוכיחו שדין ספק טומאה הוא רק לענין 'מכאן ולהבא', דהיינו שכל טהרות שיגע בו מהשעה שנולד הספק ואילך יהיו טמאים, אבל 'למפרע', כגון בדין של משנתנו של נגע באחד בלילה שלא נולד הספק טומאה עד הבוקר ואילו הנגיעה היתה בלילה, לא נאמר דין ספק טומאה ברשות היחיד טמא, ולכן מעיקר הדין מעמידים אותו על חזקת חי, ורק מדין חומרא לענין תרומה וקדשים ספקו טמא אף למפרע כיון שנחלשה החזקה מחמת החזקה דהשתא.

סיכום לדעת תוספות - ברשות היחיד אין הנוגע טמא מדין ספק טומאה ברשות היחיד טמא [לכולי עלמא], אלא מדאורייתא יש חזקת טהרה של חזקה חי, ומדרבנן החמירו בו לתרומה וקדשים כיון שיש מת לפנינו ונחלשה החזקה דמעיקרא. וברשות הרבים לדעת חכמים הנוגע טמא מדרבנן לענין תרומה וקדשים כיון שלא ראהו חי מבערב, אבל לחולין מעמידים אותו על חזקת חי, ולדעת רבי מאיר לא החמירו מדרבנן, ולכן הנוגע טהור.

דעת הרבה ראשונים בביאור המשנה

אמנם הרבה ראשונים סוברים שסברת חכמים שהולכים אחר חזקה דהשתא - 'כשעת מציאתן' - היא סברא דאורייתא והנוגע טמא מעיקר הדין אף לחולין, וכן מה שסובר רבי מאיר שברשות היחיד הנוגע טמא, הוא גם מעיקר הדין אף לחולין אע"פ שהוא למפרע.

ובדעת חכמים ביארו (רמב"ן, רשב"א, ר"ן נדה ב' ב') הטעם שאין הולכים אחר חזקה דמעיקרא כמו בכל מקום, משום שלא ראוהו חי מבערב, שהרי בתוספתא אמרו להדיא דמיירי שלא ראוהו חי מבערב, ותוספות פירשו שמטעם זה החמירו מדרבנן שאין הולכים אחר חזקה דמעיקרא, אבל הראשונים הנ"ל פירשו שכוונת התוספתא לבאר למה **מדאורייתא** אין הולכים אחר חזקה דמעיקרא של חזקת חי אלא אחרי חזקה דהשתא שהוא מת לפנינו, אלא האחרונים תמהו שבכל חזקה דמעיקרא אין צריך שיהא מוחזק לנו דוקא היום, אלא אפילו היה מוחזק לנו מזמן הרבה, כל שלא נודע לנו שנשתנה, מעמידים את הדבר על חזקתו, וכבר הרגיש בזה הריטב"א (שם ד' א') וביאר שלא הוחזק חי **בבית זה**, ור"ל שכיון שאין הנידון על הגוף עצמו אלא על הנוגע בו, והרי נגע בו בבית זה ולא הוחזק הגוף חי בבית זה אלא אדרבה רק נמצא מת בבית זה, אין מעמידים את הגוף על חזקת חי לענין הנוגע בו.

ומה ששינו בתוספתא שברשות היחיד אף רבי מאיר מודה שהנוגע טמא, פירשו כפשוטו שהוא מעיקר הדין מדין ספק טומאה ברשות היחיד טמא אף נגד חזקת טהרה, ואינם סוברים כסברת תוספות דילפינן מסוטה רק מכאן ולהבא ולא למפרע.

פרפראות הפרשה

לא תאר את העם כי ברוך הוא (כב, יב)

וברשי"י: אמר לו אם כן אקללם במקומי, אמר לו לא תאור את העם, אמר לו אם כן אברכם, אמר לו אינם צריכים לברכתך, כי ברוך הוא, משל אומרים לצרעה לא מעוקצך ולא מדובשך.

ונשאלת השאלה מדוע בלעם הרשע פתאום רוצה לברך את ישראל?

ומבאר "תורה תמימה" הסבר נפלא: שכתוב במדרש בפרשת חיי שרה שבגלל שלכן הרשע ברך את אחותו **"אחותינו את היי לאלפי רבבה"** היא היתה עקרה שלא יהיו רשעים אומרים דברינו עשו פרי, ולפי זה מובן שבלעם הרשע רצה לברך את ישראל בשביל שלא יתקיימו ברכתיו ונמצא שקללם בזה, ועל רעיון זה ענה לו הקב"ה **"כי ברוך הוא"** שמכיוון שכבר הם מבורכים אזי גם ברכתך יתקיימו שהרי לא תוכל לטעון שברכותך עשו פרי שאולי הברכה היא מכח האחרים שברכום כבר.

בדין שוהה בדרך כמה ימים מתי עליו לומר תפילת הדרך

אבל אם מתחילה כשבירך היה דעתו לעבור חוצה לה, ואח"כ החליט לא ליסע הלאה, ושוב נמלך ליסע, בזה אין לו לברך שוב, שהרי מתחילה בירך על דעת לילך שם היום. ובסוף סיים שאעפ"י שיש לפקפק ע"ז מ"מ מכיון שהפ"ח חולק על כל דין זה א"כ הבו דלא להוסיף ע"ז, ולצאת מידי כל ספק יאמר אותה בלא חתימה ע"כ.

וביאור דבריו שהמאמר מרדכי נוקט כשיטת הב"ח ולכן ס"ל שכל מה שמחייב השו"ע בנמלך זה רק באופן שגם בתחילת יציאתו כשבירך היה דעתו לחנות כאן, שאז אם הוא נמלך הוא צריך לברך שוב, כי זה נסיעה חדשה לגמרי, משא"כ להגר"א כל שהיה היסח הדעת מהברכה צריך לברך שוב ודו"ק.

להלכה

ולמעשה אין הכרעה ברורה בפוסקים ולכן כל פעם שיש לו ספק יאמר תפילת הדרך בלי חתימה בשם ומלכות.

עיצה להוציא עצמו מן הספק

והנה מבואר בזוה"ק פר' חיי שרה דף קכ"א, דיכול לומר תפילת הדרך בשומע תפילה עיי"ש, ולפי"ז יש עיצה פשוטה לומר בכל מקום ספק את התפילת הדרך בשומע תפילה, ועיין במ"ב בסקכ"ט שיש מחלוקת בין הט"ז והמג"א אם אפשר לומר תפילת הדרך קודם יציאתו מביתו, דהמג"א אוסר והט"ז מתיר אפילו בתוך העיר משעה שגמר בלבו והכין עצמו לצאת, אבל הא"ר והפמ"ג ושאר אחרונים חולקין ע"ז והסכימו דלכתחילה יש ליזהר שלא לעשות כך, אך בדיעבד יש לסמוך על דבריו, אך כל זה בתחלת יציאתו מביתו, אבל כשהוא לן בדרך יוכל לומר תפילת הדרך בבוקר כשמכין עצמו לצאת אפילו כשהוא עדיין בעיר דכבר החזיק בדרך עכ"ד. ומעתה כיון שכל הספיקות שהתבאר כאן הם באמצע הדרך בוודאי שיכול הוא להשתמש בעיצה זו ודו"ק.

מבואר בשו"ע סי' ק"י ס"ה שאין צריך לומר תפילת הדרך אלא פעם אחת ביום, אפילו אם ינוח בעיר באמצע היום, ומקור דבריו מהכל בו בשם המהר"ם מרוטנברג.

שיטת הב"ח שהחייב הוא כל יום

ומצינו באחרונים ב' הגדרות בדין זה דהב"ח כתב שבכל יום ויום צריך להתפלל תפילת הדרך כשאוחז בדרך כאשר חייב בתפילת י"ח בכל יום ויום, והוא דבר פשוט, דלא כיש טועין שאינן אומרים אותה כי אם ביום הראשון בתחלת יציאתם מביתם. ומבואר מדבריו שחז"ל חייבו את כל מי שיוצא לדרך להתפלל תפילה נוספת מלבד תפילת שמו"ע, וביאור הדבר נראה שהרי אדם צריך להתפלל כל יום על צרכיו, ויוצא לדרך הוא גם בכלל צרכיו.

שיטת הגר"א שחייב הברכה

תלוי בהיסח הדעת

אמנם בביאור הגר"א שכתב על דברי השו"ע שאין צריך לומר תפילת הדרך אלא פעם אחת ביום וז"ל כמו ברכות התורה ושאר הברכות. וכוננתו שכמו שלגבי ברכת התורה ושאר הברכות כל עוד לא הסיח האדם דעתו מהברכה אי"צ לברך ברכה אחרת, ה"נ לגבי תפילת הדרך, והיינו שלדעת הגר"א תפילת הדרך יש לה דין של ברכה ולא של תפילה.

ג' נפק"מ ביניהם

ומצינו כמה נפק"מ ביניהם, דהנה בביאור הלכה דן באדם שישן באושפיזא שינת קבע ויוצא לדרך קודם אור היום, שלדברי הגר"א צריך לברך אז, אבל מדברי הפמ"ג משמע שרק בבוקר צריך לאומרו, עיי"ש ולכאורה זה תלוי בחקירה הנ"ל.

עוד נפק"מ, באדם שנוסע בספינה כמה ימים וישן שם, שלדברי הב"ח צריך לברך כל יום, ולהגר"א אי"צ, ואי"ז היסח הדעת מכיון שהברכה חלה על נסיעה זו גם בעודו ישן.

והנה השו"ע שם הוסיף שאם דעתו ללון בעיר ואחר כך נמלך ויצא ממנה לעבור חוצה לה או לשוב לביתו, צריך לחזור ולהתפלל אותה פעם אחרת. ומקור דבריו בכל בו בשם הרב יצחק בעל המנהל.

וכתב ע"ז המאמר מרדכי בסק"ט וז"ל: נ"ל דהיינו דוקא כשהיה דעתו מעיקרא בשעת ברכה ראשונה ללון בעיר ואח"כ נמלך לעבור חוצה לה או לחזור לביתו,

« המשך מעמוד א' »

זו לא היה באשמתו. הוא פשוט --- שכח...

ורדה הסתפקה עליו במבט לא מרצה.

אמרתי לה לרשם, זליג! תראה מה הבאת לי,

ואני בכלל בקשתי טוסט!...

אחת המפגזות הטובות ביותר שנתנו לאדם, היא השכחה. לולי היה שוכח - לא היה שורה. השעות מן העבר היו רודפים אותו תדיר, וסייטי האתמול היו עולים בזכרונו כל העת וטורדים את מנוחתו.

משום כך טבע הקדוש ברוך הוא את השכחה. מארעות חיי של האדם נשפכים אט אט ומשמים מזכרונו, ממסיים עמם את קשי העבר. כך נשאר האדם אופטימי וטוב לב, ומצליח לשמחו, לרוח ולטפס הלאה במעלה חיי.

אז תודה להשם יתברך על חסד השכחה שרקח עבורנו, ויחד עם זאת - לא נשפח את חסדיו עמנו ששכח יום ובכל עת...

א גוטן שבת, העורך

מבחן חודשי בהלכה / 9

סימן צה, א - קיג, ט

א. התפילה הוא במקום קרבן, ולכן ...

- יש להאריך בה | 2. אין להתפלל בקול רם.
- צריך להיות לה קביעות מקום.

ב. איזה דבר מזכיר עוונותיו של אדם?

- אם חושב שראוי שהקב"ה יעשה בקשתו כיון שכיוון בתפלתו | 2. אם אינו מכון בתפילה.
- כשתפילת בקול רם.

ג. מתי מותר להגביה קולו?

- כשאינו יכול לכון בלחש, ואפילו בציבור.
- כשאינו יכול לכון בלחש, והני מילי בינו לבין עצמו, אבל בציבור אסור | 3. לעולם אסור.

ד. המתפלל שתי תפילות זו אחר זו, כמה ימתין ביניהן?

- כדי הילוך ד' אמות.
- אינו צריך להמתין כלל | 3. כדי דיבור.

ה. התחיל להתפלל על דעת שלא התפלל,

ונזכר שכבר התפלל, כיצד ינהג?

- ממשך ומתפלל | 2. פוסק, אפילו באמצע ברכה, אפילו יכול לחדש בה דבר.
- מסיים את הברכה שעומד בה, ומפסיק.

ו. מי אינו מתפלל תפילת נדבה?

- ציבור | 2. מי שאינו יכול לכון בתפלתו מראש ועד סוף | 3. שתי התשובות הנ"ל נכונות.

ז. טעה ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה

שתיים, איזו מהן לתשלומין?

- הראשונה | 2. השניה | 3. לא משנה.

ח. למי אין תשלומין?

- שיכור שלא התפלל | 2. לא התפלל כי היה טרוד בצורך ממונו שלא יבא לידי הפסד | 3. הזיד ולא התפלל.

ט. לא התפלל מנחה בערב ר"ח, והתפלל

של ר"ח שתיים, ולא הזכיר יעלה ויבוא, מתי צריך לחזור ולהתפלל?

- לא הזכיר יעלה ויבוא בשתי התפילות.
- הזכיר בראשונה ולא בשניה.
- לא הזכיר בראשונה והזכיר בשניה.

י. מהו לכרוע בוודא דהלל?

- מותר | 2. חייב לכרוע | 3. הכורע הרי זה מגונה.

לחיות כהלכה

בכל יום תלמד שיעור ב"אורח חיים", דינים הנצרכים בכל יום. וכו' ללמוד הלכות תפילה עד שתהא בקי בדיניה.

(הנהגות והדרגות - הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל מתוך מה שמסר הרה"ק ר' יהושע מעירוסלב)

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

ספק טמאה ברשות הרבים

לגבי הרק, אין מטהרים מספק, כיון שגזרו חכמים על כל רוקין הנמצאים, כמו שלמדנו בפרק ד' משנה יא, שדבר שהוא אב הטמאה, ואפילו אב הטמאה מדברי סופרים [כגון נכרי, שגזרו עליו להיות כזב ורקו טמא], ספקו טמא אפילו ברשות הרבים.

ולגבי הבגדים, שיש חשש שדורס עליהם זב או זבה וטמאום בטמאת מדרס, אנו הולכים אחר הרב, ואם רב אנשי העיר זבים וזבות, שורפים את התרומה, ואין אומרים כאן ספק טמאה ברשות הרבים טהור.

ואם באו בבת אחת, הואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר טמאין אתם או טהורים אתם, אי אפשר לנו לומר טהורים אתם שהרי אחד ודאי טמא. (רפנו עובדיה מפרטנורא).

ויש מקרים שמטמאים גם ספק טמאה ברשות הרבים:

"מי שישב ברשות הרבים וכא אחד ודרס על בגדיו, או שרקק ונגע ברקו, על רקו שורפים את התרומה", ועל בגדיו הולכין אחר הרב. (משנה ז)

בפרק ה' דנה המשנה בספקות טמאה שונים ברשות הרבים. ונפרט כמה מהם.

"שני שבילים, אחד טמא ואחד טהור, הלך באחד מהם ועשה טהרות ונאכלו, הנה ושהנה [הנה בשלישי ושהנה בשביעי] וטבל וטהר, והלך בשני ועשה טהרות, הרי אלו טהורות. [שעל הטהרות שנגע אחרי שהלך בשביל הראשון, וכן על הטהרות שנגע אחר שהלך בשביל השני, על שניהם אני אומר "ספק טמאה ברשות הרבים

טהור"]. אמנם: "אם קימות הראשונות, אלו ואלו תלויות" [שהרי משה נפשו יש כאן טמאות לפנינו, או הראשונות או השניות, ולכן איננו יכולים לטהרן, והרי הם טמאות מספק, ואם היא תרומה אין שורפים אותה מספק]. (משנה ג)

ומקרה נוסף:

"שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור, הלך באחד מהן ועשה טהרות, וכא חברו והלך בשני ועשה טהרות, רבי יהודה אומר, אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, טהורים. ואם נשאלו שניהם כאחד, טמאים" (משנה ה')

אם נשאלו כל אחד לחכמים על ספקו בפני עצמו, אין בית דין יכולין לטמאן, דהא קיימא לן ספק טמאה ברשות הרבים ספקו טהור.

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: איזה דבר נקרא חודש בתפלה כדי שיוכל להתפלל בנדבה? [שו"ע סי' קז ס"ב].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: לאיזה דברים מותר להפסיק באמצע אלוקי נצח? [שו"ע סי' ק"ד ס"ח וסי' קכב ס"א].

תשובה: קדשה וקדיש וברכו, ולכל דבר שאפשר להפסיק באמצע ברכות קרי"ש.

מבחן

במשנה לילדים / 574

מסכת טהרות פרק ד משנה י - פרק ו משנה א

- 2. אלו ואלו - תלויות.
- 3. הראשונות - תלויות, והשניות - טמאות.

ו. שני שבילים, אחד טמא ואחד טהור, והלך אדם באחד מהן ועשה טהרות, וכא חברו והלך בשני ועשה טהרות, ונשאלו שניהם על ספקם כאחד, מה דינם?

- 1. טמאים.
- 2. טהורים.
- 3. מחלקת.

ז. מי שישב ברשות הרבים, וכא אחד ורקק, ונגע היושב ברקו, מה דינו?

- 1. שורפים את התרומה.
- 2. הולכים אחר הרב.
- 3. מחלקת.

ח. מי שדרסה אשה על בגדיו, האם פליו טמאים?

- 1. אם מפירתו שהוא אוכל בתרומה - טהורים, ואם לאו - ישאלנה.
- 2. בכל אופן - טהורים.
- 3. בכל אופן - ישאלנה.

ט. ע' אומר נטמא, והוא אומר לא נטמאתי, מה דינו?

- 1. ברשות היחיד - טמא, ברשות הרבים - טהור.
- 2. טהור.
- 3. מחלקת.

י. המסכן ברשות היחיד והוציאווה לרשות הרבים, והחזירוהו לרשות היחיד וראו שמת, מה דינם של אותם שהיו עמו ברשות היחיד בראשונה?

- 1. ספקו טמא | 2. רשות הרבים מפסקת.
- 3. מחלקת.

בהצלחה!

א. לדעת רבי יוסי, משקים טמאים, האם מטמאים מספק אכלים וכלים?

- 1. ספק משקים לאכלים - טהור, לכלים - טמא.
- 2. לאכלים - טמא, לכלים - טהור.
- 3. אחד לאכלים ואחד לכלים - טמא.

ב. ספק ידיים, האם טמא?

- 1. לטמא ולטמא - טמא, לטהר - טהור.
- 2. לטמא ולטמא - טהור, לטהר - טמא.
- 3. לטמא ולטמא ולטהר - טהור.

ג. ספק בכורות, האם חייב?

- 1. אחד בכורי אדם ואחד בכורי בהמה טמאה וטהורה - המוציא מחברו עליו הראיה.
- 2. בכורי אדם ובכורי בהמה טהורה - חייב, בכורי בהמה טמאה - פטור.
- 3. אדם - פטור, בהמה טמאה וטהורה - חייב.

ד. גוש מארץ טהורה וגוש מארץ העמים [- שהם ברשות הרבים], ואין ידוע איזה מהם הסיט, האם נטמא האדם מספק?

- 1. טמא.
- 2. טהור.
- 3. מחלקת.

ה. שני שבילים, אחד טמא ואחד טהור, הלך באחד מהם ועשה טהרות, והנה ושהנה וטבל וטהר, והלך בשני ועשה טהרות, והראשונות קממות, מה דינם של הראשונות והשניות?

- 1. הראשונות - טהורות, והשניות - תלויות.

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת נשא

- מבחן לילדים מס' 568 - א. 1 ב. 1 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 3 ז. 2 ח. 2 ט. 1 י. 3
- מבחן שבועי מס' 268 - א. 1 ב. 1 ג. 2 ד. 3 ה. 1 ו. 2 ז. 2 ח. 1 ט. 1 י. 3

